

XVIII.

Om

Torske = Fiske
med Garn,

af

H. Strøm.

XLVX

112

3 1 1 0 1 1 8 5 7 1 0 3

1 1 0 0 6 3 11

11

11115 0

113 11 11113 11 11111 11

Der er vel intet Slags Fiskerie her i Landet, hvis Brug og Nytte har været mere omvistet end det Torske-Fiskerie, som drives med Garn. Paa Sommer, hvor dette Slags Fiskerie først er opfundet, var det neppe begyndt, førend det maatte udstaae adskillige Anfald af Fiskerne, som meente, at det stregkede Fiske bort, endsskiom den rige Fangst man i Begyndelsen gjorde dermed, snart ophævede Disputen og bevægede en efter en anden at antage det, indtil det blev almindeligt som det nu er. Ved Bergen har denne Tvistighed gaaet endnu videre, da man endog har anlagt Proces derom, og ladet Sagen paakjende af Overigheden, hvis Dom dog faldt ud til de Garnbrugendes Fordeel, og har vel ikke gjort lidet til, at dette Fiskerie er kommet i Gang over det hele Stift. I Nordlandene, hvor det kun paa nogle Steder er i Brug, synes denne Tvistighed, som paa andre Steder har ophørt eller ligget i Dvale, at være oprippet igien, og vedvarer endnu ei allene blant Fiskere, men og Skribentere, som har skierpet deres Penne baade for og imod. En Person, ved Navn Whit, har ved et eget Skrift forsvaret det, men med en Hidsigthed, som ei gjør Skribenten Vre eller giver Sagen nogen Oplysning. En vis fornemme Mand har derimod i en Afhandling, som er indrykket i det Risbenh. Selskabs-Skrift. 10de Deel, skrevet derimod. Han har gaaet ulige mere moderat til Verks, og vir-

Felig givet en og anden Anmerkning over Landets Deconomie, som for-
 tiener høiere Estertanke. Men dog, som mig synes, forhastet sig i sin
 Dom, hvad denne Sag angaaer, hvilket skal give Anledning til de
 saa Erindringer, jeg her agter at giere derimod, ikke af nogen Dispu-
 tere sig ikke heller for just at decidere i en Sag, som endnu seld er temmelig
 indviklet, men mere for at oplyse den, at den engang kunde oprages
 til endelig Dom, som, naar den kun var rigtig, bør være enhver sand
 Patriot lige kær, enten den falder med eller imod hans Mening. Jeg
 vil derfor ikke her disputere om, hvorside dette Stags Fiskerie kan være
 nyttigt eller skadeligt for Nordlands Indbyggere, saasom jeg ikke kender
 dette Lands Beskaffenhed, og ikke heller vil nægte, at jo Torske Fiskerie
 med Snor og Angel, som Indbyggerne i saa lang Tid har fundet sig
 hiulpsne med, kan være dem lige saa nyttigt, om ikke nyttigere end Garn-
 Fiskeriet, helst paa en Tid, da det er blevet mere bekosteligt end for af de
 Aarsager, jeg siden vil vise. Jeg har og allerede sagt paa et andet
 Sted, at jeg ikke just vil raade nogen at begynde dermed, hvor det ikke
 tilforn har været i Brug, saasom jeg veed af Erfarenhed, at man ikke
 saa let kan fare vild i noget, som i oeconomiske Projecter, helst her i
 Landet, hvor den ene Provints ikke er af samme Beskaffenhed som den
 anden. Jeg vil da kun opholde mig ved Sømør og andre Steder af
 lige Beskaffenhed, hvor dette Stags Fiskerie allerede længe siden er
 kommet i Brug, og da først undersøge om Sømørs slette Tilstand kan
 tilskrives Garnbruget efter velbenædte Auctors Mening, naar han skr-
 ver: „Sømør var for 12 å 16 Aar siden bekendt for sit store Fiskerie
 med Garnbrug, saa det var ei at beskrive, derefter kom Stands deri,
 saa Fiskeriet blev i mange Aar alt for slet, indtil for et par Aar siden,
 da der indaldt et temmeligt rigt Fiskeri paa sine visse Steder i disse
 sikkigere Aaringer har det og saavidt passeret, men ei saa almindelig som

i de forrige Tider og isteden for den store Velstand tilforn, finder man nu Uffæthed og Fattigdom blant Indbyggerne. Det er her ikke mit Forsæt at nægte, at Tilstanden er meget slet paa Sømmor imod det den før var; jeg vil meget mere tilskaae, at den nu er maastee flattere der end i nogle andre Provintser, for saavidt at Folkemængden er større, og da dette er vist nok Garn-Fiskeriet at tilskrive ved Anledning af de store Fordele, det engang indbragte, saa kan jeg ikke heller nægte, at det samme har indført et Slags Misbrug ved Jordenes alt for stærke Deling blant flere Opsiddere, og de mange Huusmænd, som blot af Tillid til Fiskerierne og Fiskevarenes Transport til Riobstæderne, har nedsat sig i de Sogne, som ligge betilligt til Fiskerie, og kunde den Tid vel nok ernære sig, men maae nu i Mangel deraf nødvendig lide Nød. Saa længe Fiskeriet gik til i Overflødighed, var Folkemængdens Eltagelse en nødvendig Følge deraf. Det var og en Sag, som ikke vel kunde eller burde hindres og forbydes; men at man endnu vedbliver den Sædvane at dele Jorderne, eller at midaldrende Forældre lade deres Børn tidlig gifte og nedfærte sig paa deres Jordbrug, hvorved Familiernes Antal stedse tilvoxxer, kan nu ikke anses for andet end en Misbrug, da de Aarsager ophøre som tilforn gjorde denne Sædvane god og lovlig. Der er og intet andet, som holder den vedlige end det Haab, at de forrige fiskerige Aaringer vil komme igjen; men naar nu Udfaldet ei vil svare til dette Haab, naar Misveert og dyre Tider tillige indfalde, at de fleste Bønder maae kiobe Kornvare for 10, 20 til 50 Rdr. aarsig, saa sees lettelig, at Sømmors Tilstand maae være flattere end andre Provintfers, hvor Folkemængden er mindre, og at den endelig maae have samme Eftbne som de rigeste Lande ofte have, naar Misveert indfalder, og den Mængde Mennesker, de ere opfyldte af ei kan ernære sig; men ofte hender som Iruer, saasom i det rige China. I slige Tilfælde er

lige Landes Tilstand vist nok allerfættest; men ligesom man ikke derfor laster Handel, Fabriquer eller andre Næringsveie i Landet, som giver Anledning til Folkemængden, ligesaa lidet fortæner Garnbruget at udraabes som skadeligt uden for saavidt denne Næringsvei er mere uvis, og at man derfor ei burde sætte saa stor Tillid dertil. Paa denne falske Tillid er det næst Misveert og dyr Tid, at Sønmors flette Tilstand grunder sig, men ei paa Garnbruget. Dertil kommer og en anden Misbrug, som ei gjør lidet dertil, og bestaaer deri, at de fleste Indbyggere ikke allene af Handelsmand, men og Bønder, isteden for at lade sig noie med et maadeligt Brug har slaget sig alt for vidt ud, og i Fiskeriets Tid leiet en Høben Dienere fra Nordfjord og Sønfjord, som i de fiskerige Naringer betingede sig en høj Løn, og siden ligesom ved et Slags Hævd beholdt den, hvor stor end Fordelen er bleven paa deres Side, som har leiet dem. Derved er det skeet, at mange har beriget andre og ubarmet sig selv, at en stor Del Fødevarer aarlig er bleven fortæret af Fremmede, og at samme derudover ere stegne til desto høiere Pris, hvilket altsammen kunde været forebygget, hvis Handelsmænd blot havde hentet sig af deres egne Dienere, og Bønder ladet sig noie med 1 eller 2 Dele i en Havsbaad isteden for mange hidindtil har havt 3, 4 eller 5, og Handelsmand 2, 3 eller flere Havsbaade tilkige, paa hvilke næsten alle Moerskarlene med stor Beføstning har været leiede. Vandt man ved saadant indskrænket Brug mindre i de fiskerige Naringer, da tabte man ikke heller saa meget i de flette, og hvis Bønderne især, som udgjør den største Mængde, havde ladet sig noie med at fiske allene eller med en Diener, som de alligevel maatte holde, er jeg vis paa, at deres Tilstand havde været bedre end den nu er, da de har holdt leiede Folk og beføstet saa mange flere Garn og Redskaber. Denne Misbrug eller overdrevne Brug, hvilket man vil kalde det, har efter

mine Tanker gjort mere til Sønnors flette Tilstand end Garnbruget selv, som jeg nu vil foretage mig at betragte. Skulde dette være saa skadeligt, som Auctor udgiver det for, naar han allevegne skriver, at det i nogle saa Aar kan give gode Fordelse, men at det siden spilder Fiskeriet baade med Angel og Garn, da maatte jeg spørge, hvoraf det kunde komme, at Garn-Fiskeriet paa Sønnen i hele 20 Aar, lige fra 1740 til 1760, kunde være saa riigt og overflodigt som det virkelig var. Kom Fisken i disse Aaringer ind i Fiordene, trakkede man Baadene fulde af de Garn, man havde udsat Astenen forud, og hele Dagen blev man ved at fiske med Angel indtil Astenen kom, da man satte Garn ud paa ny, og saaledes foer man fort det hele Aar-Fiskerie igiennem at fiske baade med Garn og Angel i Mængde. Kom Fisken ikke i Fiordene, reiste man til Havs for at fiske paa Grundene, først med Garn, medens Fisken var seed, siden med Angel *), uden at det ene Brug i nogen Maade gjorde Hinder i det andet. Kunde nu Garnene ikke i al den Tid fordarve Fiskeriet, paa hvad Grund kan de da have gjort det siden? Man horte ikke heller nogen i den Tid fremkomme med sig Beskyldning imod Garnbruget, og det er allene i de sildigere Aaringer dette Klage-maal er opkommen. Ventelig mere af Misfornoieelse over Fiskeriets Mislighed, end af grundig Indsigt om Aarsagen. Vil tilstaaer jeg, at Fiske-Mængden, som i disse Aaringer indfandt sig, var saa stor, at den ikke vel kunde hindres eller standses i sit Lob; men ligesom tvangede sig igiennem alle Hinderinger. En stor Mængde Hvale af alle Slags drev Silden ud af Havet, og denne igjen drog Torsten efter sig. Men man har og siden den Tid baade Hval og Baarsild aflagt at besøge
vore

*) Dette skeede baade med Sævre eller Dybsagn og Line, af hvilke Redskaber det første er behænge med en enkelt Angel og et Dycloed, det andet med mange Angler i Mads.

vore Kyster, havt lige saa rige Fiskerier, skiont langt fra ikke saa stædig. Jeg vil tage Aaret 1764 til Exempel. I dette Aar blev Torsken ei allene fisket paa Havet i Mængde, men stod saa tæt ind i Fiordene, fornemmelig Borgund-Fiorden, at hvor mange Garnsætninger der end bleve satte, den ene over den anden, bleve de dog alle fulde; men det er og vist, at den samme Aar meget hastig drog til Havs igien, og forlod vore Kyster; og da hedte det strax, at Garnene vare Skyld dertil, som og kunde synes rimeligt, naar man i en trang Fiord stiller saa mange tusende Garnstrikker sammen og besætter den hele Bund. Imidlertid fik jeg dog samme Aar sikker Underretning fra Oreland ved Grundhiem, hvor Torskegarn ikke den Tid vare i Brug, at det der forholdt sig ligeledes, og at Fiskeriet varede ligesaa kort, hvilket viser, at Garnbruget ofte kan faae Skyld for det, som har langt andre Aarsager. Fiskene have ligesom andre Creature deres naturlige Drift, og den samme er os som tiest forborgen. Undertiden kan et maadeligt Stormveir drive den ind i Fiordene, undertiden igien kan den i det stærkeste og langvarigste Stormveir blive staaende paa Grundene. Noget Aar holder den sig høiere, andre Aar lavere i Søen, nu nærmere Landet, nu længere derfra; men hvem tør driste sig til at angive nogen grundig Aarsag til alt saadant? Ligesaa vanskeligt er det og at sige, hvorvidt Fiskeriets Mislingelse bør tilskrives Fiskenes egen Drift eller udbortes tilstødende Aarsager. I det mindste var det ubilligt at skyde Skylden paa Garnbruget, naar man kan udfinde andre og rimeligere Aarsager dertil, som ei vil falde mig vanskeligt at bevise. Saa meget er vel vist, at naar en Hoben Garn-Sætninger (sammenheftede Garn) senkes ned paa Bunden, maae Fiskene strekkes derved, fine og romme til Side; men naar man igien betænker, hvor lidet en Garn-Sætning af 2 til 3 Alnes Høide gjør imod en Vand-Columnne paa 50 til 60 Favne, og

man tillige forestiller sig det vide Hav paa alle Sider, synes det, at den ved Hielp af saa mange Udsugter opad og paa Siderne, snart maae tabe sin Frygt, ikke at tale om, at den saavel som andre Creature esters haanden aflader at frygte for de Bevægelser, den blir vant til, endskjønt de i Begyndelsen kan sætte den i Frygt. Nædes den end, naar Garnene nedsenkes, at forlade Havbunden og begive sig høiere op, maae den dog for at gøde sin Kogn søge til Bunden igien, og da man veed af utallige Aars Erfaring, at den, uagter Grundene daglig besættes med Garn, dog bliver staaende sin sædvanlige Tid ud, er det ikke troligt, at de nogen Tid bortskrefke den, endskjønt de vel kan giøre, at den af Frygt derfor kan støde nu til en nu til anden Side i større eller mindre Flokke, hvoraf man mener, det kommer at Fiskeriet blir ujevnt, i det 2 eller flere Garnsætninger kan staae tæt sammen med saa ulige Lykke, at den ene faaer en Mængde af Fisk, men den anden lidet eller intet, hvilket dog ikke har Sted, uden naar Fiskemængden er liden; thi i de rette fiskerige Aaringer merkes saadant aldrig, hvort jeg frygt tør beraabe mig paa alle Kyndiges Vidnesbyrd. Ligesaa ubeviistlig nu den Sætning er, at Garnene skrefke Fiskene bort, saa uvist er og det, som ellers af de fleste ansees som afgjort, at naar Garn alt for tidlig udsættes, medens Fisken endnu er i Gart og Indlob til Landet, de da skulle standse den eller hindre den fra at komme Landet nær nok; thi endskjønt jeg ikke vilde laste det som en unyttig Forsigtighed, om Dyrigheden efter de Forslag, nogle derom har giort, vilde forbyde Garnenes alt for tidlige Udsætning, naar kun en vis Tid kunde fastsættes, fra hvilken man burde begynde dermed; saa troer jeg dog, at Fisken meest retter sig efter en naturlig Drift, naar den i nogle Aar kommer Landet nærmere end i andre. At denne Drift har sin naturlige Aarsag og Grund i andre Ting, har jeg aldrig tvivlet om, jeg har derfor længe giort mig Umag

N. Vorste V. S. Skrifter II. B. I f f for

for at eftergrundse den, og er endelig ved at raadføre mig med de ældste og meest erfarne Fiskere kommen i Erklaring om, at den rette Aarsag enten allene, eller i det mindste fornemmelig, er at søge i den smaae Sild*), som den store Sildesverm man i en Snees Aar havde, har efterladt sig, og som siden aldrig har manglet, men stedse opfyldt alle Fiorder. Denne Sild har utrolig meget forringet Fiskerierne her paa Stedet; thi da den altid har sin visse Tid, at gaae ud af Fiordene til Havs og af Havet igien ind i Fiordene, saa trekker den i første Fald al anden Fisk efter sig og gjør de sædvanlige Raagefiske langtieldnere end før; i andet Fald fører den vel alle Slags Fiske med sig ind i Fiordene igien, men gjør dem tillige saa kræsne, at de ei ville bide paa Angel, saalange man ei har Sild til Mading, og lader sig endda kun lidet fange, fordi den har saa stor Overflodighed at vælge udi. Det er derfor en almindelig Klage blant vore Fiskere, at Fisken løber vildt i Silden og vil ei lade sig fange. Indtræffer det nu i Vaar- eller Torste-Fiskeriets Tid, at denne Sild løber ud af Fiordene til Havs, som ofte skeer, bliver Virkningen deraf denne, at den ankommende Torstesverm ei allene afholdes fra at komme Landet nær nok, men endog saa ganske forvildes deraf, at den ifkun for en ganske kort Tid bliver staaende ved Bunden, uden hvilket den ei kan fisses med Garn, og paa Angel bider den heller ikke, fordi den har saaget saa stor en Mængde Sild at vrage udi. Herved er endnu at merke, at Hvalene helst i disse seneste Aaringer, har i Vaar-Fiskeriets Tid drevet en Mængde langt større Sild, kaldet Hvalfild, for sig, endog temmelig nær ind til Landet, og da dette altid har været anseet for et useilbart

*) Dette bør ikke forstaaes saaledes, at denne Sild bestandig er saa smaa, men at den er en Yngel, som sættes af et vist Slags større Sild i Fiordene, og har sin visse Tid at gaae derfra til Havs og atter fra Havet igien ind til Fiordens.

ufeilbart Tegn til got Torffe-Fiskerie, har man deraf gjort sig et stort Haab; men den smaae og fra Fiordene udlobende Sild, som jeg nylig har talet om, har igien forrykket disse Concepter, og gjort dette Haab til intet; thi enten den nu falder Torffen delicatere, eller den bliver staaende uden for Landet, naar den større Sild, der drives af Hvalene, allerede har strøget Landfiden forbi, saa er det dog vist, og blant alle Fiskere bekiendt, at den nu i mange Aaringer har været den rette Aarsag til Torffe-Fiskeriets Mislingelse, paa den Maade jeg tilforn har viist, da man tilforn af Ukyndighed skyldte og maastee tildeels endnu skylder Garnbruget derfor. Men Aarsagen maae nu være hvilken den vil, saa lærer dog daglig Erfarenhed, at Fiskene i nogle Aar komme ind i Fiordene, naaget Garnene altid lige tidlig udsættes, hvorimod den i andre Aaringer holder sig meget langt ud i Havet, endog paa de Steder, hvor Torffegarn ikke ere i Brug, og altsaa ikke heller sættes i Bruch for den. Og i slige Aaringer begejber jeg ikke, hvad man her paa Stedet uden Brug af Garn skulde kunne udrette; thi naar man forestiller sig, at Fisken (Torffen) staaer 3 à 4 Mile fra Landet, og at dette Stykke Rei skal paa een Dag reises frem og tilbage, lader sig let slutte, at der neppe gives Tid at kaste nogle Garn i Havet end sige at trække med Angel, som udkræver langt længere Tid; legges nu dertil, at Storm og Uveir, som gemeenslig indtreffer paa den Tid af Aaret, de fleste Dage neppe tillader Fiskerne at opholde sig saa længe paa Havet, at de kan optække og igien udsætte deres Garn, bliver det atter let at begribe, hvor lidet man i slige Aaringer skulde have udrettet med at angle, helst naar Silde, som sagt er, gjør den saa kræsen, at den ei vil bide paa.

Jeg har saaledes anført, hvad der efter min Mening kan siges til Garnbrugets Forsvar imod dem, som udraabe det for skadeligt, oversladende til andre at holde disse Grunde imod hine for at prøve begges

Vigtighed. Nu skulde jeg ogsaa melde noget om Fordelen og Bekostningen af dette Slags Fiskerie, som i begge Henseender saa meget overstiger det gamle Fiskerie med Angel, at det synes vanskeligt at sige, paa hvis Side Fordelen bliver, naar Bekostningen regnes fra. Man kan da ikke nægte, at Torste-Fiskerie med Garn er et bekosteligt Fiskerie, og synes efterhaanden at blive bekosteligere. Blot Hampen, hvoraf de beredes, er nu saa dyr, at et Garn, som før ikkun kostede 5 à 6 Mark Danske, kan nu ikke forfærdiges under 8 à 9 Mark, hvortil dette ogsaa gjør meget, at de saa kaldte Kavler eller Træstykker, som skal holde den øverste Rand af Garnene i Veiret, medens den nederste hviler paa Bunden, og altsaa gjøre det meste til et lykkeligt Fiskerie, ere nu saa vanskelige at faae af nogen god Art, (da de gamle og beste Seljetrær, hvoraf de gøres, efterhaanden udhugges), at mange har begyndt at kiøbe den saa kaldte Stotholdt fra Østersøen, ffiont samme ei skal være andet end tyk Fyrrebark, og maatte da her i Landet paa sine Steder findes ligesaa god; andre bevirmod Kork (Saber), hvoraf bindes hist og her et Stykke til de ordinaire Kavler, for at gjøre dem desto mere lette og flydende, hvilket nu saa meget mere gøres fornødent som et Garn, der før ikkun vare 15 Maffer dybt (høit), nu gemeentlig bindes med 18 til 20 Maffer og derved, folgelig udkræver mere letflydende Træ, om de skal holdes i en opret Stand.

Hertil kommer, at mange i disse seneste Aaringer isteden for de forhen brugelige Fjerringfar (Havbaade med 6 Mand) har anskaffet sig de store Baade, kaldet Orringer, som besattes med 7 à 8 Mand, og tilforn ikke har været brugelige uden om Sommeren, paa lange Havreiser af 12 Mile for at fange Langer og Dveiter (Helleflunder).

Derved er da Bekostningen atter tilføjet, og det af et Slags Fornødenhed, saasom Fikken i de seneste Aaringer har holdt sig saa langt i Havet,

Havet, at man med mindre Baade fiesden har turdet vove sig did ud. Naar nu dertil legges Fodevarenes hoiere Priis, kan saadan en Havbaad ikke holdes under 100 Rdlrs. aarlige Bekostning, at forstaae, naar alle Baadefolkene skal leies. De, som betiene sig af deres egne Tienere, kan derimod have det lettere, ligesaa kan en Bonde, der forskædiger alting selv, finde deri en Vættelse i Omkostningerne. Imidlertid betobe de sig dog for en enkelt Baadepart til 12 Rdlr. eller mere, og man kan deraf let slutte, hvilket anseeligt Tab dette vilde blive for Landet, naar at denne Bekostning blev spildt, og mange Garn tillige tabt formedelst indfaldende Stormveie. Men derimod lærer og stændig Erfaring, 1) at naar en Bonde lader sig noie med saadan en enkelt Baadepart, og andre mere formuende ikke holde for mange leiede Folk, oprettes dog et Nar, hvad der tabes et andet. 2) Slaaer Fiskeriet Feil paa et Sted, saasom i den nordre, søndre eller middelste Part af Fogderiet, gaaer det gemeentlig desto mere til paa et andet. 3) Ere Omkostningerne nu omstunder større end for, saa ere og de fleste Fiskevare stegne til dobbelt hoiere Priser. 4) Ved det Garnbrug, som drives paa Sommer og ved deres store Baade, som sætte dem i Stand, at søge Fisken længere i Havet end andre, fiskes dog altid noget, naar man i mange Fiskevar i Mangel deraf faaer slet intet. Der gives endog de paa Sommer, som endog i de fletteste Naringer giore profitable Fiskerier, andri de allerfletteste Nar, af Narfag, at de holde store Baade, duelige Søefolk, kiende noie Grundene og alle Juleb, hvor de i en paakommende Storm kan tage ind o. s. v. Det ene lagt til det andet, udgiør da endog i flette Naringer en temmelig Quantitet af Fiskevare, som om de ikke profitere enhver particulier Person, kan dog gavne Landet. Man maatte nemlig undersøge, om ikke det, som er tabt for nogle i disse Naringer, oprettes igien af det, som er vundet for leiede Folk, for dem, som bringe disse

Fiskevare til Kjøbstæderne, for Handlende, som udbringe disse Vare til Fremmede, for Skipperne, som udføre dem med egne Skibe o. s. v. Man maatte ligeledes udregne de store Pengesummer, som dette Fiskerie har indbragt Landet i hele Sæson Aar, og sammenligne dem med det, som i nogle af de senere Aar kan være tabt, men kan ventes at komme igjen. Naar alt dette blev udregnet, kunde man først med Bished afgjøre, hvorvidt Torstegarns Brug for hele Landet og Sømmor i Særdeleshed er skadeligt eller nyttigt. Men saa længe dette ikke er skeet eller kan skee, bliver det vel best at lade Tingene jevne sig selv, uden enten at hindre eller befordre den. Man bør desuden ikke forestille sig, at dette Fiskerie er allesteds saa kostbart som paa Sømmor. I Nordfjord for Exempel kan man sikkert fradrage en tredie Deel af Omkostningerne, fordi man holder smaae Vaade uden Seil, og sætter kun Garn ud $\frac{1}{2}$ Mil fra Landet. Derover er det vel skeet, at de i nogle Aar saa got som slet intet har bekommet, naar Fisken nemlig ikke er kommen Landet nær nok, og de med deres smaae Vaade ikke har kunnet søge den langt nok i Havet; men derimod har de i flere Aar gjort ret profitable Fiskerier, og derfor lagt desto nære Bind derpaa, saa der nu ere kun saa, som lade sig seie paa Sømmor imod det forrige store Antal, hvorimod man nu faaer flere fra Sønfjord, som for ikke tog Deel i denne Fordeel. Endelig berøer det heri som i mere paa Guds Betsignelse og Direction. I nogle Aar kan han udsende en større, i andre en mindre Forraad af sine Forraadskamre; han kan og uddøle den paa ulige Maade, ved at give nogle Provintser til Overflod, naar andre maae lide Mangel, og deri gjøre utallige Omvejslinger. Det var derfor meget uraisonnabelt, blot at søge Grunden dertil i Garn eller andre Fiskerier, naar den rimelig findes i langt andre Ting, ja maaskee ofte i Menneskenes moralske Handlinger, mere end i de oeconomicke. Og ligesom

ligesom det vilde være en Fædelig Begiering, at alle Aar skulle være lige
 fiskerige, saasom man da vist nok alt for meget vilde tilfødsætte Ager-
 bruget, og Haandværksfolk forlade deres Haandverk, som man paa
 Sommer har seet mange Exempler paa; saa var det igien en alt for
 stor Mismodighed at tænke lige Aaringer aldrig vilde komme igien, da
 man har saa mange Beviis paa det Modsatte; og naar nu Gud beha-
 ger at oplade sin milde Haand for at give, synes intet billigere, end at
 Menneffene ligesledes oplade deres for at tage saa meget de kan faae,
 hvilket kan skee ved Garnbruget mere end ved noget andet Slags Fi-
 skerie. Jeg er og vis paa, at man i sig Begivenhed vilde optage det
 igien, om det end for en Tid var nedlagt, at lige saalænge det ei blev
 udtrykkelig forbudet, hvilket vel vilde falde betænkeligt. Imidlertid
 burde man være betænk paa, at lette Bekostningerne af dette kostbare
 Fiskerie paa alle de Maader man kunde, saasom ved at opmuntre
 Hampefæd, baade i Danmark og Norge, at udsætte Præmier for
 den, som kunde udfinde den mindst kostbare og bestandigste Færnis at
 bestrynge Trækasternerne med, naar Træet enten ikke var got, eller de
 vare blevne alt for gamle og igiennemtrukne af Søvandret, da de der-
 ved kunde fornyes og sættes i brugbar Stand igien, hvilket nogle har
 gjort Forsøg paa ved Terpentint, Tære og detslige, men uden synderlig
 Lykke. Endelig burde Bedkommende legge Merke til, om det ved
 Erfarenhed vil blive stadfast, som nogle Fiskere nylig har gjort sig
 Tænke om, at Tid, antandt paa visse Steder nær Haven, skulle lokke
 Fiskene nærmere til Landet. Man er her falden paa den Mening ved
 Anledning af den Fyr, som for saa Aar siden er bleven oprettet paa den
 Sommerse De Rundse, og hos hvilken man har merket, at Fiskene
 om Vaaren jevnligere har opholdt sig, end i nogle af de forrige Aarin-
 ger. Denne Sag gøres meget rimelig deraf, at man mange Steder

om Aftenen antænder Ild ved Strandbredden af ferske Bande, for at lokke Fiskene derhen, som og lykkes, og om det skulde forholde sig ligeledes med Havfiskene, som man ei vel kan tvivle paa, naar kun det Lys en Fyr kan give, var saa tilstrækkelig stort, at det kunde opvække hos dem nogen Agtsomhed, vilde det vist opmuntre mange at forsøge det paa alle de Stæder, hvor Torsken skal have sit Indløb om Vaaren, hvorved dette dog maatte iagttages, at Skibene ei bleve forvildede deraf.

